

XIV Ogólnopolskie Sympozjum Policyjnych Ekspertów Mechanoskopii – Zakopane 2008

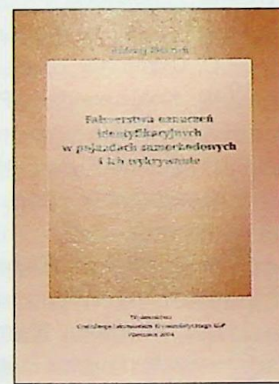
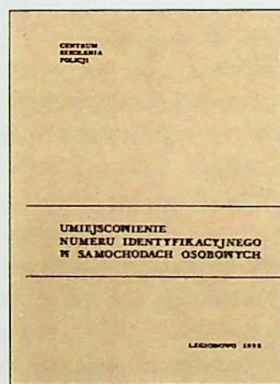
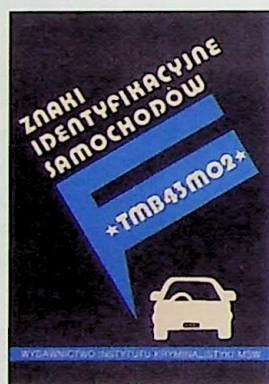
W dniach 28–30 maja 2008 roku odbyło się kolejne sympozjum policyjnych ekspertów mechanoskopii pt. „Możliwości wykrywcze w zwalczaniu przestępczości samochodowej w świetle kryminalistycznych badań oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów”. W sympozjum, poza ekspertami z laboratoriów kryminalistycznych w kraju, udział wzięli przedstawiciele policji z: Białorusi, Czech, Hiszpanii, Niemiec, Słowacji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, a także przedstawiciel Europolu.

Głównym tematem sympozjum była walka z przestępczością samochodową, która od wielu lat stanowi duży problem wielu krajów, w tym również Polski. Walka z tym zjawiskiem odbywa się na wielu płaszczyznach, począwszy od fabrycznych i niefabrycznych zabezpieczeń antykradzieżowych pojazdów, działań prewencyjnych i operacyjnych policji, aż po badania prowadzone przez ekspertów kryminalistyki identyfikujących pojazdy ze zmienionymi oznaczeniami.

Przeprowadzając identyfikację pojazdów, większość ekspertów pracuje na materiałach źródłowych pozyskanych od producentów pojazdów i otrzymanych od policji z innych państw. Eksperti kryminalistyki korzystają również z informacji przekazywanych sobie nawzajem. Wiedza z zakresu oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów jest wiedzą specyficzną, którą zdobywa się stopniowo, badając pojazdy zabezpieczone przez organy ścigania w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych. Pojazdy znakowane są w sposób bezpośredni poprzez nadanie każdemu indywidualnego numeru VIN. Ponadto w pojeździe są montowane podzespoły, które mają również swoje własne oznaczenia. Producenci samochodów zamieszczają także w pojazdach oznaczenia niejawne, o charakterze poufnym. Wymiana doświadczeń i materiałów w zakresie identyfikacji pojazdów nie należy do łatwych, gdyż jest to wiedza poufna i ważne jest zachowanie bezpieczeństwa posiadanych informacji.

Jednymi z pierwszych i istotniejszych opracowań przydatnych do identyfikacji pojazdów były: skrypt „Znaki identyfikacyjne samochodów” opracowany przez Janusza Gryglewskiego i Marka Gośławskiego

(Wyd. Instytutu Kryminalistyki MSW), „Umiejscowienie numeru identyfikacyjnego w samochodach osobowych” wydany przez CSP w Legionowie, oraz „Fałszerstwa oznaczeń identyfikacyjnych w pojazdach samochodowych i ich wykrywanie” autorstwa dr. Andrzeja Pietrycha (Wyd. CLK KGP).

Ryc. 1. Opracowania z zakresu identyfikacji pojazdów

W tym czasie ukazywały się również nieautoryzowane materiały pomocnicze związane z identyfikacją pojazdów, które w różny sposób były rozpowszechniane wśród ekspertów (najczęściej przy okazji organizowanych szkoleń, warsztatów czy sympozjów). Kolejnym etapem było powstanie w latach 90. pierwszych w Polsce informatycznych baz danych. Pierwsza z nich utworzona w 1996 roku służyła do dekodowania numeru VIN. Rozbudowano ją w 1999 roku, tworząc „Bazę danych oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów – VIN”. Jest ona ciągle wykorzystywana w pracy policyjnych ekspertów mechanoskopii zajmujących się identyfikacją pojazdów.

Kolejną bazą danych był „System Ewidencji Pojazdów” utworzony w 2003 roku.

Wymienione bazy danych powstały w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym KGP przy pomocy ekspertów z laboratoriów kryminalistycznych komend wojewódzkich Policji. Należy również dodać, że ówczesny poziom technologii informatycznych oraz wyposażenie sprzętowe jednostek Policji uniemożliwiały dostęp do tych baz danych w systemie on-line.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło naszemu krajowi wiele nowych możliwości rozwoju, głównie gospodarczych. Zwiększyło również swobodę

Zawartość bazy VIN Ver 1.13.01.030

Użyj klawisza "Tab" do poruszania się po menu. "ENTER" zatwierdza wybór

Osobowe	Ciężarowe
M.rolnicze/budowlane	Motocykle / Rowery
Repliki silikonowe	Naczepy / Przyczepy
Autobusy	Publikacje
Analiza VIN	Wyszukiwanie

Pojazdów w bazie

Osobowe - 491	Ciężarowe - 47	rolnicze/budowlane - 33	Motocykle / Rowery - 42	Repliki silikonowe - 44
Naczepy / Przyczepy - 20	Autobusy - 14	Publikacje - 12		

Ryc. 2. Baza VIN 1999

poruszania się po krajach Unii Europejskiej. Jednak organy ścigania, zwłaszcza nowych państw członkowskich, stanęły przed nieznany dotąd problemem braku kontroli granicznej w ramach krajów członkowskich. Niemniej istnieją także duże możliwości w zakresie poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego, zarówno w kraju, jak i na terenie Unii. Realnym i niezbędnym stał się udział Polski w wielu programach unijnych, w tym kierowanych na poprawę bezpieczeństwa wewnętrznego

krajów będących członkami Unii. Struktura Unii Europejskiej umożliwia i ułatwia wprowadzanie nowych rozwiązań w zakresie zwalczania przestępczości (w tym również przestępczości samochodowej), a także rozwoju technik wykorzystywanych w europejskich laboratoriach policyjnych. Dlatego ważnym elementem wprowadzania innowacji na skalę międzynarodową jest m.in. udział w sympozjach policyjnych ekspertów gości zagranicznych, którzy mogą następnie współtworzyć nowe rozwiązania w wielu dziedzinach. Takie uzgodnienia przyjęto po raz pierwszy na XIV Ogólnopolskim Sympozjum Ekspertów Mechanoskopii – Zakopane 2008, podczas którego zaproszonym gościom zagranicznym podsunęto pomysł wymiany informacji w zakresie identyfikacji pojazdów. Przedstawione zagadnienie zostało przedyskutowane w szerokim gronie ekspertów (krajowych i międzynarodowych). W trakcie dyskusji okazało się, że wspólne działania i wymiana informacji nie funkcjonują dobrze zarówno w krajach, które razem z Polską przystąpiły do struktur Unii Europejskiej w 2004 roku, jak również w krajach, które jeszcze do Unii Europejskiej nie wstąpiły. W czasie spotkania wyrażono chęć posiadania narzędzia w postaci procedur służących do wymiany doświadczeń i wspólnego rozwiązywania trudnych kwestii z dziedziny badań i identyfikacji pól numerowych pojazdów różnego typu. Potwierdzono również potrzebę utworzenia wspólnej bazy danych, na poziomie eksperckim, oraz powołania forum dyskusyjnego w tym zakresie.

System Ewidencji Pojazdów (SEP)

Operacje
Wyszukiwanie
Wyszukiwanie zaawans.
Typowanie
Wyniki szukania
Informacje o pojazdach
Statystyki
Zmień hasło

Wpisz poszukiwany ciąg znaków

Wartość

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

Sposób wyszukiwania. Zaznaczona cecha...

Równa się podanemu ciągowi znaków ☐

Zaczyna się od podanego ciągu znaków ☐

Zawiera podany ciąg znaków ☐

Zawiera fragmenty wpisanego ciągu znaków ☐

Aby odnaleźć pojazd po ostatnich znakach numer VIN wybierz opcję "Zawiera podany ciąg znaków" oraz szukaną cechę - VIN

Zaznacz cechy, które chcesz sprawdzić

☐ Numer VIN ☐ Numer silnika ☐ Karta pojazdu

☐ Skrzynia biegów ☐ Nr podwozia ☐ Inne cechy(*)

Symbol _ (podkreślenie) zastępuje dowolny znak
Symbol % (procent) zastępuje dowolny ciąg znaków

Ryc. 3. System Ewidencji Pojazdów – 2003

W toku spotkania zaproponowano dwa niewykluczające się rozwiązania:

- utworzenie eksperckiej europejskiej bazy danych o oznaczeniach identyfikacyjnych pojazdów z dostępem on-line,
- utworzenie międzynarodowego forum dyskusyjnego na temat identyfikacji oznaczeń (w tym przede wszystkim oznaczeń pojazdów samochodowych).

Kryminalistyczne Wsparcie w Identyfikacji Pojazdów (*Forensic Aid for Vehicle Identification – FAVI*)

Być może ta nazwa niedługo zagości na stronach WWW ogólnoświatowej sieci internetowej – taki jest właśnie tytuł projektu utworzenia przez CLK KGP narzędzia ułatwiającego identyfikację pojazdów samochodowych na skalę europejską. Oczywiście w świecie znane są programy pomocne w identyfikacji pojazdów, takie jak: EuVID, TVIS, VINassist oraz inne, które doskonale wspierają ekspertów w identyfikacji pojazdów. Jednakże nie są to programy w pełni profesjonalne (eksperskie) oraz nie umożliwiają one aktywnej, międzynarodowej wymiany informacji w tym zakresie między ekspertami z wielu krajów. Przygotowywana europejska baza danych o roboczej nazwie FAVI przewiduje powstanie programu informatycznego, tworzonego wspólnie przez ekspertów z wielu krajów, poprzez ujednolicone opracowywanie i wprowadzanie do programu danych. W założeniach projekt będzie się składał z dwóch części:

I. Baza danych zawierająca:

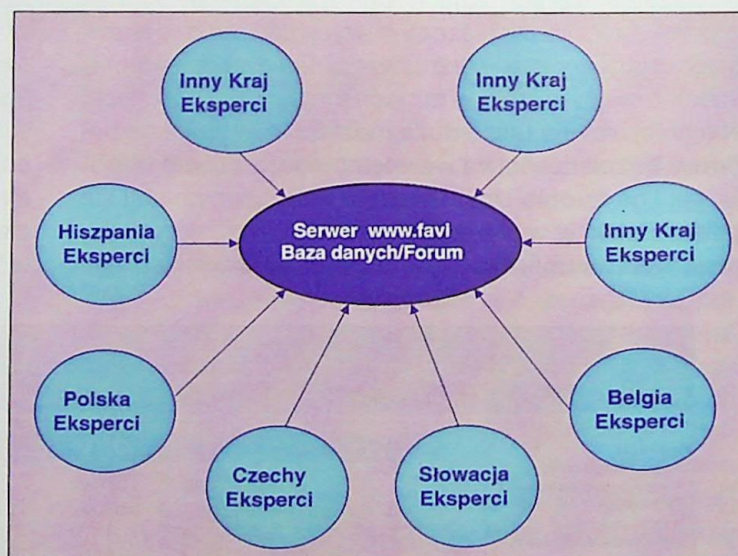
- wzory oznaczeń samochodowych, takich jak: numer VIN pojazdu oraz oznaczenia podzespołów, które umożliwiają identyfikację pojazdu,
- wzory oznaczeń, które będą rejestrowane w bazie programu głównie na podstawie skanowania replik silikonowych oznaczeń – wierne odwzorowujących oznaczenia pól numerycznych,
- oznaczenia opracowane przez ekspertów w sposób profesjonalny, tzn. wraz ze wzorcem rozmiaru,
- program umożliwiający, podczas prac identyfikacyjnych, dokonanie porównań pomiędzy wzorem oznaczenia zarejestrowanym w bazie programu a badanym przez eksperta oznaczeniem identyfikacyjnym,
- dane autora opracowania, z którym można będzie poprzez podany adres e-mail, telefon lub forum dyskusyjne skontaktować się i skonsultować badany przypadek,

- możliwość przeprowadzenia analizy numeru VIN,
- publikacje i ciekawostki z zakresu oznaczeń identyfikacyjnych.

II. Forum dyskusyjne

Funkcjonujące na poziomie międzynarodowym, wspólnym dla wszystkich uczestników. Wszystkie nierozwiązane problemy dotyczące identyfikacji oznaczeń powinny trafić na międzynarodowe forum dyskusyjne. Istnieje wówczas szansa, że kwestia nierozwiązywalna na terenie danego państwa może zostać rozstrzygnięta dzięki wiedzy i doświadczeniu ekspertów z innych krajów. Oczywiście forum musi zawierać archiwum zadanych już wcześniej pytań oraz być zarządzane przez krajowego moderatora.

Schemat ideowy zaprezentowanego rozwiązania, wykorzystującego łącza internetowe do łączenia się z serwerem bazy danych oraz forum dyskusyjnego na zasadzie dostępu poprzez serwis WWW, przedstawia rycina 4.

Ryc. 4. Schemat funkcjonowania bazy FAVI

Zarówno baza danych, jak i forum dyskusyjne z założenia powinny być prowadzone w jednym języku. Sugerowany jest język angielski.

Przedstawiony projekt wykracza zarówno zakresem tematycznym, jak również wielkością poza możliwości jednego kraju. Dlatego niezbędne jest w tym przypadku wsparcie ze strony organów Unii Europejskiej. Takie możliwości daje program, którego wprowadzenie przewidziano na lata 2007–2013 – *Prevention of and Fight against Crime* (Bezpieczeństwo i Ochrona Wolności – Zapobieganie i Zwalczanie Przestępczości).

Przystępując do powyższego programu, należy zwrócić uwagę na najważniejsze aspekty, takie jak:

- kwestie techniczne dotyczące systemu informacyjnego – umożliwiającego łączenie się w trybie on-line ekspertów z różnych krajów,
- ograniczone możliwości współfinansowania powyższego projektu, a także niewystarczające wyposażenie sprzętowe stron biorących udział w projekcie,
- konieczność przeprowadzenia szkoleń z zakresu języka angielskiego – wielu ekspertów zna ten język tylko na poziomie podstawowym,
- konieczność przeprowadzenia wspólnych szkoleń oraz zbudowania zaufania uczestników projektu.

Aspekty formalne:

- kwestia prawna, czy w każdym z krajów biorących udział w projekcie można badane oznaczenia zamieszczać w międzynarodowej bazie danych,
- spełnienie wymogów określonych przez Komisję Europejską dla programu: *Prevention of and Fight against Crime*:
 - uzyskanie deklaracji państw Unii Europejskiej przystąpienia do projektu (projekt o charakterze międzynarodowym powinny tworzyć minimum dwa państwa),
 - określenie warunków finansowania projektu,
 - wypełnienie stosownej, wymaganej przez organy unijne dokumentacji, m.in. stypendialnych formularzy zgłoszeniowych,
 - złożenie pełnej dokumentacji do zaopiniowania w terminie wyznaczonym przez komisję.

Zaprezentowany projekt jest trudnym i złożonym zadaniem. Dlatego przy jego realizacji Centralne Laboratorium Kryminalistyczne KGP pragnie skorzystać z programu unijnego – *Prevention of and Fight against Crime* oraz Umowy Ramowej do programu ISEC podpisa-

nej przez MSWiA, które umożliwiają pozyskanie środków unijnych dla projektów budowanych przy udziale wielu państw. W ramach tego programu możliwy jest zakup zarówno niezbędnych środków technicznych do realizacji projektu, jak również stworzenie koniecznego oprogramowania i przeprowadzania szkoleń dla uczestników. Realizacja takiego projektu może trwać do 36 miesięcy. Uczestnicy projektu mogą otrzymać dofinansowanie w wysokości do 70% (w szczególnych przypadkach do 95%) ze środków Unii Europejskiej. Komenda Główna Policji uczestniczyła już w programach Unii Europejskiej związanych z bezpieczeństwem i ochroną porządku publicznego jako partner międzynarodowy. Obecny projekt o roboczej nazwie FAVI wymagać będzie od CLK KGP znacznie większego zaangażowania, gdyż inicjator takiego projektu musi go przeprowadzić, zrealizować i odpowiada za całość przed Komisją Unii Europejskiej. Przedstawione w artykule zagadnienie w postaci projektu z wykorzystaniem środków unijnych jest po raz pierwszy realizowane przez CLK KGP i na obecnym etapie nie są znane wszystkie problemy, z jakimi przyjdzie się zmierzyć podczas jego wprowadzania. Jednak chęci i zaangażowanie wielu ekspertów z całego kraju oraz zagranicznych gości, uczestników wspomnianego sympozjum, a także uzyskana akceptacja dla realizacji projektu Zastępcy Komendanta Głównego Policji nadinsp. Kazimierza Szwajcowskiego dają duże szanse jego powodzenia. Jest możliwe, aby funkcjonariusze Policji – eksperci kryminalistyki z laboratoriów kryminalistycznych z wielu krajów zajmujący się badaniami oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów spotkali się za 4 lata na stronie internetowej www.favi.pl.

Wojciech Ceglarski
Sławomir Małecki
ryc.: autorzy

Seminarium „Wykorzystanie wariografu (poligrafu) w badaniach kryminalistycznych oraz w psychofizjologicznych badaniach kadrowych”

W dniach 12–13 czerwca 2008 r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie odbyło się seminarium naukowe pt. „Wykorzystanie wariografu (poligrafu) w badaniach kryminalistycznych oraz w psychofizjologicznych badaniach kadrowych”. Spotkanie poświęcone było w dużej mierze skrupulatnej analizie tego drugiego zagadnienia. Poligraf w badaniach kadrowych wykorzystywany

jest w wielu służbach mundurowych na całym świecie, jako jedno ze skutecznych narzędzi preselekcyjnych w czasie postępowania rekrutacyjnego. Tę procedurę spotyka się także w polskich służbach, choć trzeba podkreślić, iż jest stosowana w sposób marginalny (w wielu przypadkach tylko fakultatywnie, w tym choćby w Policji), a jej przydatność i skuteczność nadal po-